

**Problemata Evangelica Ut plurimum Emblematis
Coronata. Sive Quæstiones Curiosæ In singula Evangelia
Dominicarum Totius Anni**

Hartung, Philipp von

Egrae, 1689

Problema I. Utrùm majus beneficium Incarnatio Filij, an Missio Spiritûs
Sancti? Dominicâ Pentecostes. Hæc locutus sum vobis apud vos manens,
Paraclitus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76102](#)

PROBLEMA I.

Utrum majus beneficium Incarnatio Filii, an
Missio Spiritus Sancti?

DOMINICA PENTECOSTES.

Hec locutus sum vobis apud vos manens, Paraclitus autem Spiritus Sanctus, quem mittit Pater in nomine meo, ille vos docebit. Joann. 14.

v. 25. &c. 26.

§. I.
Pentecoste
est festum
sætorum.
Franc. La-
bata, tit.
Spiritus S.
Propos. I.

Non erravit celebrans Ecclesiastes Franciscus Labata, qui dixit Solennitatem hodiernam esse finem & coronam omnium aliarum per anni orbem celebratarum festivatum; quæcumque enim Salvator noster dixit, egit, tulitque, in hunc destinavit scopum, ut doctrinam suam meritisque ad Spiritus Sancti adventum nos ritè disponeret. Nativitas ejus initium fuit Redemptionis, circumcisio initium fusi sanguinis, Epiphania initium suæ revelationis, Resurrectio initium nostræ immortalitatis, Ascensio initium auditæ hereditatis, Pentecoste vero complementum est nostræ justificationis. Quid proderat nobis Verbum donari, nisi adderetur & lingua, quæ Verbum ritè enunciarem⁹? lingvas hodie attulit Spiritus Sanctus. Quid proderat vestimenta salutis nobis præparari, nisi iisdem indueremur? induit nos hodie Spiritus Sanctus *virtute ex alto*. quid proderat pretiosa in æternam animalium nostrarum salutem pharmaca præscribi, appararique, nisi eorundem usus & operatio sequeretur? sunt fateor Christi vulnera animalium pharmaca, congruam tamen eorundem applicationem Spiritui Sancto debemus, qui datus est hodie, *& in cordibus nostris diffusus*. Ut proinde dubitari prudenter possit, utrum majus sit beneficium Spiritus Sancti missio, quam filii Incarnationis? quam dubitationem ille nobis resolvat, qui docet omnia, missus à Patre in nomine filii, Spiritus Sanctus.

Paradoxa in primis nonnemini videri potest hæc de majori beneficio proposita dubitatio, quid enim? Filius nos redemit, non redemit Spiritus Sanctus, sedavit & aliud in salutem nostram, sustinuit tormenta, suscepit vulnera, cruento funere pro nobis sublatus est Filius, non Spiritus Sanctus, majori proinde beneficio, per Filium, quam Spiritum Sanctum affecti sumus. Finge Principem munificentissimum, qui im-

Problemata P. Philippi Hartung.

A

menso pretio innumera mereatur munera , eaque per coæqualem Principem in subditos dispergit, cui quæso plus gratiarum debet populus, an qui suopte ære comparavit populo munera , an qui liberali manu divisit ? Finge iterum Regem aliquem, aut Cæsarem, qui unigenitum suum tui consolandi gratiâ ex regalibus sedibus dimittit, sed peditem, egenum, nudum, & per vias latronibus infestas, à quibus non sine vulneribus excipitur , & cruentus totus à te dimititur ; si post Filium missum idem Imperator Confiliarium suum intimum , non minus ac Filium suum Charum sibi ac dulcem ad te ditandum submittat, sed curru veatum, sed omnibus commoditatibus abunde instructum, an non plus tibi benevolentiae adstruit vulneratus pro te Augustus Filius , quâm absque ulla exhausta pro te ærurna missus amicus intimus ? Finge denique captivum nescio quem ex Turcicæ servitute grandissimolyltro à Principe aliquo redimi , redemptum verò à Princis germano splendidè vestiri; imo & copiosè ditari , utrius tibi major videtur munificentia , an illius, qui redemit, an alterius, qui ditavit? non absimiliter de Patre & Spiritu Sancto erit pronuntiandum, majusque in redemptione Filii, quâm missione Spiritus Sancti collocandum beneficium. Verum nihil obstantibus iis omnibus, quæ incongruâ satis similitudine (ob unitatem naturæ in divinis, diversitatem verò naturarum in humanis) hucusque allata sunt, fortiora argumenta suppetunt, quibus amplius missi Sancti Spiritus, quâm Filii beneficium evincatur.

§. 3.
Congruentiae for-
tiores in
contrari-
um.

Stat pro hac assertione Veritas incarnata ita definiens Matth. 12, v.
32. *Quicunque dixerit Verbum con-
tra Filium hominis, remittetur ei, qui
autem dixerit contra Spiritum San-*

*ctum, non remittetur ei, neque in hoc
seculo, neque in futuro.* Si ergo gra-
vius est delictum, quod in Spiritum,
quâm quod in Filium patratur,
grandius quoque beneficium est
censemendum, quod per Spiritum
missum, quâm per Filium homini-
bus confertur, huic enim sapientiæ,
illi charitatis donum appropriatur.
Affequor jam , quid velit Doctor
gentium, qui dona individuæ Dei-
tatis dividi hominibus solita expo-
nens, Patri attribuit fidem, quâ ho-
mines in quandam omnipotentiæ
sue communicationem admittit,
Filio appropriat Spem, quâ morta-
les immortalium bonorum per
passionem & crucem comparato-
rum reddit participes, Spiritui San-
cto verò charitatem assignat, quâ
homines ad amandum infinitum
bonum inflammat ; de charitate;
porrò divinam hanc subjungit clau-
silam : *major autem horum est chari-
tas.* Attribuitur Patri potentia,
Sapientia Filio, Spiritui Sancto cha-
ritas; sapientiam suam nobis Pater
donavit, cùm Sapientiam in car-
nem misit, charitatem verò misit,
cùm Spiritum Sanctum donavit; si
proinde communi omnium recte-
sentientium suffragio majori habe-
tur in pretio amoris concessio,
quâm Sapientiæ exhibitio, concedi
pariter debebit, majus humano ge-
neri donum fuisse in Spiritu Sancti,
quâm divini Filii missione collatum.
Difficilem quæstionem Petro Disci-
pulorum primo Incarnata Sapien-
tia, priusquam crucis cathedram
ascenderet, proposuit: *quem dicunt
homines esse Filium hominis?* quam
cùm absque hæsitatione Petrus re-
solvisset: *Tu es Christus Filius DEI*
*vixi, præconium vicissim suum au-
divit: Caro & Sangvis non revela-
vit tibi, sed Pater meus, quin & præ-
mium recepit: Tu es Petrus & su-
per banc petram ædificabo Ecclesiam
meam*

*1. Cor. 13,
v. 13.*

meam Matth. 16. v. 18. At verò diversam longè quæstionem eadem Sapientia increata Petro proposuit, posteaquam morte subactâ in vitam rediit nobiliorem, tum enim non de scientia, sed de dilectione formatur quæstio: *Petre amas me?* ad quam cùm ille tertio reponeret: *etiam Domine, tu scis, quia amo te,* non jam spe supremæ dignitatis laetatur, sed ad ipsius dignitatis possessionem capessendam admittitur: *pasce oves meas* Joan. 21. v. 17. pluris nimirūm DEus homo fecit charitatis, quam scientiæ declarationem, unde pro hac pontificia potestas promittitur, pro illa verò confertur; ex quo inferre libeat, si divina inter dona attollere liceat pretium, majori nos munere affectos, cùm dilectionem per Spiritum, quam dum scientiam per Filium adepti sumus. Cùm Pater Filium mittit, æternam sapientiam nobis dat, inquit sapientissimus Sylveira, in die verò pentecostes suum amorem nobis concedit, unde hujus doni celsitudinem profundè licet conjecturare.

Sylveira
tom. 5. l. 7.
c. 13. q. 6.
in fine.

§. 4.
Christo ve-
nit ut Ju-
dex, Spir-
itus Sanctus
neminem
unquam
judicasse
legitur.

Maldonat.
ad c. 16.
Marci.

cunque in divinis literis de judicio agitur, in quo causæ hominum discutiuntur, nusquam Spiritus Sanctus sedere ad judicandum dicatur, sed id muneric Patri aut Filio approprietur. Unde & Angelus tertius ad judicandam puniendamque Sodomam submiss⁹, comparuisse quidem apud Abrahamum legitur, cùm adhuc clementiæ spes erat, verū ut Sodomam ventum est, subduxit se tertius Angelus, qui personam Sancti Spiritus obibat (non enim nisi duo urbem intrasse perhibentur) ut nobis daretur intelligi inquit Franciscus Labata ex hom. 8. D. Gregorii in Evangel. *benignitas in nos, quæ tribuitur Spiritui Sancto.* Res planè admiratione digna, quod persona Spiritus Sancti non dicatur sedere ad judicandum, sicut de Patris Filiique personis dicitur. *ani-
madverte*, ait Maldonatus, *in sacris
literis nusquam Spiritum Sanctum, sed
solum Patrem & Filium dici sedere,
quod sedere ut dixi gubernare sit, seu
judicare.* Non sedet Sanctus Spiritus, quia *Paracletus* reorum advocatus est, postulans pro nobis genitibus inenarrabilibus. Non judicat Spiritus Sanctus, quia Amor est, quia Consolator est, quia dulcisima dulcedo est. In judicium venit Filius, ut ipsemet asseverat Joan. 9. v. 39, *in judicium ego in hunc mundum veni, eruntque plures, quibus in ruinam Homo DEus, quam in re-
surrectionem futurus est, unde &
præfagus Simeon ruinam primo, re-
surrectionem altero loco collocavit:
positus hic est in ruinam & resurrec-
tionem multorum in Israël;* at verò in vitam & præmium Dator ille muneric advenit, qui si mundum de peccato arguit, ideo arguit solum & perstringit, nè judex inveniat quod plecat, & condemnet, nec infundit in vulnera nostra vinum cum oleo, sed meracissimum synceræ consolatio-

Luc. - 2.
v. 23.

lationis oleum absque mordaci suppliciorum aceto. Vita & mors in manibus linguae seu Verbi incarnati sunt, sola Sanitas & vita in aliis

Malaç. 4.
v. 2.
Joan. 10.
v. 10.

Sancti Spiritus, *Sanitas in pennis ejus*, idcirco & Salvator de Spiritu, quem missurus erat, edixit: *Veni ut vitam habeant, & abundantius habeant*. Quam abundantiam vivacissime expressam vidi Ezechiel cum integro aridorum ossium exercitu dici audiebat: *a quatuor Ventis veni Spiritus, & insuffla super imperfectos istos*. Per hunc Spiritum, inquit S. Ambrosius, intelligebat Spiritum Sanctum. Ante ossa arida, ait Joannes Lopez Episcopus Monopolitanus, post exercitus grandis valde, quia ingressus est in ea Spiritus, qui vitam dat mundo.

Ezech. 37.

S. Ambro-
fius lib. 3.
de Spiritu.
S.
Lop. tom.
4.

§. 5.
Triplex
circumstā-
tia adven-
tus Sancti
Spiritū.

S. Augusti-
nus serm.
185. de
temp.

Juvat hoc loco meminisse triclinis circumstantiae, quam suo in adventu vivificans Spiritus observavit, ut beneficii sui magnitudinem manifestius declararet, & imprimis quidem, cur post ascensionem Domini? deinde cur die quinquagesimae, die iverò horâ tertia adveniret, videamus. Si Augustini statur iudicio, ideo post ascensum Domini missus est Spiritus Sanctus, ut vices Salvatoris suppleret, navim videlicet Ecclesiae, quam fabri Filius exerat, ad portum salutis secundo vento appelleret; templum non manufactum, quod novus Salomon exerat, solenni ritu encæniaret, deformatam divinæ similitudinis imaginem, quam sangvine & lachrymis pro rubicundis & candidis coloribus utens Christus restaurare cœperat, lineamentis ultimis donaret. Verba Hipponensis Oratoris sunt: adest vicarius successor Redemptoris, ut beneficia quæ Salvator inchoavit peculiari Spiritus Sanctus virtute consummet, & quod ille redemit, iste sanctificet, quod ille acquisivit, iste custodiat. Hæc Au-

gustinus; sed Augustino altius Pontifex maximus D. Leo: *Domi-
ni ascensio, dandi Spiritus fuit
ratio*. Passionis Dominicæ fru-

S. Leo
serm. 2. de
pent.

Etus ex missione Sancti Spiritus, missionis verò hujuscemodi eminentiam ex passionis excellentia deducamus. Commendavit moriens Dei filius in manus Patris Spiritum, ut ex paternis manibus digatum (spiritum inquam Sanctum, qui *Digitus paterna dexteræ nuncupatur*, nobis impetraret. Ex posuit super mensam crucis dominus in sutori vitales suos Spiritus, ut pretiosum *vite Spiritum* nobis mercaretur. Derelinqui à Patre secessus est, ut Consolatorem Spiritum, qui nobiscum maneret in æternum obtineret. Quin & coelos idcirco repetit, ut ex æterni solis pectori vitalem nobis ignem felicius, quam ex rota solis fabulosus Prometheus animando plasmati suo faculam, accenderet. Si ergo beneficium Redemptionis fuit propter Sanctificationis beneficium, adventus Christi ob imperandum adventum Sancti Spiritus, facile concludet philosophus utrum majus altero beneficium, si illud non fallit principium: *propter quod unumquodque tale, & illud magis tale*. Adde, venisse Christum adultam hyeme, Spiritum Sanctum adulto vere, cui verus acceptus non est hyeme? Venit de nocte Christus, de die Spiritus Sanctus, an non dies nocte potior? venit in silentio & in incognito Christus, cum *quietum silentium contineret omnia*, cum impetu Vehementi adest Spiritus Sanctus, ut nemini incognita esse possit gratiosa ejusdem præsentia, & præsentissima ad votum unius cuiusque gratia.

Adest verò die ab Ascensu Domini quinquagesimam, quia hic numerus jubilæum significat, unde &

Sap. 18.
v. 14.

de & Hebræi annum quinquagesimum *jubileum* vocabant, ut patet Levit. 25. Sed cur quinquagesimū? respondet Venerabilis Beda, quia numerus quinquagesimus conflatur ex septenario septies repetito, adeoque indicat septiformis munera Spiritū. Quinquagesimus annus in lege Jubilæus appellari iussus est, in quo populus ab omni operatione quiesceret, omnium debita laxarentur, servi liberi redirent, annus ipse majoribus solenniis ac laudibus divinis eminentior cæteris existeret. Unde bene ejusdem Spiritū gratia septiformis à propheta Isaia describitur, quia nimirū per ejus inspirationem ad requiem & consolationem pervenitur. Certè (ut hoc obiter dicam) tanta vis est Consolatoris Spiritū, ut infernalis ille epulo meritò crediderit, unā stillā totum sopiaendum incendium, quid stillā unā plusquam Æthnæi restingvantur ignes? una gutta sufficiat immensæ miseriarum abyssi sublevandæ? ita est. *appellamus Spiritum Sanctum dexteræ DEi digitum, habet digitus hic ecclœsi aquā intensus vim ad consolandum maximam* inquit Barradius tomo 4. lib.

4. c. 7.

Et cur horā diei tertiā? an quoddertia in Deitate persona est, tertiam quoque diei horam in distributionem suarum elegit gratiarum? an quia primā diei horā plerosque non in foro sed in lecto otiosos, & recipiendorum donorum incapaces offenderet, eam potius horam elegit, quā ipsi quoque endymiones letitorum pertæsi sunt? ingeniosorem adhuc causam ex acuta Augustini observatione licebit eruere, qui Evangelistarum repugnantes inter se de hora Dominicæ crucifixionis sententias (Marcus enim horā diei tertiā crucifixum asseverat, cæteri verò horā sextā:) gratiōsē concili-

ans, verissimum esse ait, quod dixerunt singuli: crucifixus enim Salvatore est, & horā diei tertiā & sextā, sextā quidem à Carnificibus Romanis, tertiā verò à perfidis judæis, qui exaceruerunt lingvas suas, ut gladium, clavos, & lanceam contra innocuum agnum, eumque dilacerarunt dentibus, crucifixerunt labiis, crucifixē lingvis. *Intelligitur ergo fuisse hora tertia, cum clama verunt iudæi, ut Dominus crucifigeretur,* Et veracissimè demonstratur tunc eos crucifixisse, quando clama verunt: crucifige, crucifige. Verū dum lingvata gens in Filium DEI infixit lingvas suas, lingvas infigendo eādem horā perdidit, ut apes & crabrones infixum perdere solent aculeum; dum rebellis populus Verbum incarnatum de medio sustulit, verbum bonum posthac loqui nesciit; dum vociferando Præsidem ad iniquum damnationis calculum universa multitudo impulit, vocem pariter omnem & suffragium regni æterni æquissimè amisit. Quid agat Paraclitus Spiritus? totaut gens pereat, elingvis & vocis cum activæ tum passivæ ad regnum æternum incapax ut permaneat, patietur? non patitur, sed horā eādem, quā lingvas suas & Verbum populus perdidit, tertiā scilicet horā adest, imò in lingvarum specie adest, quas universis inferat, & magnalia DEi proloqui, atque Verbum bonum doceat pronuntiare. Lingvas ergò & Verbum vocemque per gratiam Spiritū Sancti accipimus, & quod oris aurei dixit Orator, non tam vocem, seu jus ad regnum æternum adipisci-
mū, sed ipsum cœlorum regnum in nobis possidemus, cūm Spiritum Sanctum in animam admittimus:

Spiritus Sanctus est regnum cœlorum, quod intranos est, ait S. Chrysostomus. Restituit proinde Spiritus Sancti gratia, quod in passione huma-

S. Augu-
stinus lib.
3. c. 23. de
Concordia
Evang.

S. Chryso-
stomus to-
mo 2. ho-
mil. de Spi-
rit. S.

humanati DEI universa perdiderat natura.

§. 6.
Argumen-
to novo
confirma-
tur ex par-
te mitten-
tis Patris &
Filii majus
beneficiū
in missio-
ne Spiritu-
tus S.

Ex quo novum assertioni nostrae robur accedit, unde majus in missione Spiritus quām Filii beneficium collatum demonstrem, gratissima videlicet mitterentis Patris & Filii voluntas, posteaquam Filii missio ab ingratissimis homuncionibus non nisi odio & crudelibus maleficiis fuerat pensata. Ingens quis neget Patris æterni fuit dilectio, cūm unigenitum suum mitteret in mundum, at experimento nondum se prodiderat horum inhumanitas; postquam verò experimento constituit, quām acerbè & nefariè in Filium fuerit sævitum, mittere nihilominus Spiritum Sanctum voluit! hoc certè omnem vim eloquentiae, omnem captum ingenii excedit. Inter beneficia hebræorum populo collata, primum locum tenet elargitio mannae, hoc enim ipsimet e ductioni ex servitute Ægyptiacâ, & submersioni hostilis exercitū teste Lorino in c. 16. Sap. longè præfertur, crebriùsque sublimiusque commendatur. Cur ità? quia populum Ægypto DEus eduxit, cūm nullam adhuc ingratitudinem & per vicaciam expertus esset, manna verò cœlo depluit post iteratam ingratæ gentis rebellionem, de qua Exod. 14. & 16. terminus enim liberalitatis est, iis iteratò benefacere, quorum proterviam semel iterūmque sis expertus. Cūm itaque Pater misericordiarum Spiritum suum per manna olim adumbratum (*manna enim Spiritum Sanctum significat* ait Rupertus) miserit, posteaquam efferatam hominum crudelitatem in Filium exercitam cognovit, supremum, quis neget? apicem amoris attigit.

§. 7.
Spiritus
Sanctus

Quamvis autem Sanctus Spiritus passus non sit pro homine, si- cut passum credimus Filium, non

ideo tamen minor fuit ejus in nos beneficentia, tum quia passibile Fili corpus in Virgineo utero efformavit, inque desertum, ut tentaretur à diabolo, Christum à baptismo eduxit, tum quia ab atrocissimis tormentis liberare Filium DEi potuit, nī benignitatem in nos perditos homulos exerere, quām eximere ab infami morte Christum maluisset. Egit enim verò Spiritus Sanctus Angelum illum, qui Dominum in horto sudantem consolatus est, hic enim sicuti Moysi in rubo apparuit, ut vult D. Augustinus, & Isrälem in columna nubis per rubrum mare eduxit, ut docet S. Ambrosius, *columna nubis est Spiritus Sanctus*, ità & Redemptorem nostrum in sanguineum passionis mare induxit, eduxitq., & tempestivum in agone solatium impertiit, ità pronuntiante Augustino: *quoniam Spiritum Sanctum alicubi Angelum dictum non recolam, at ex opere potest intelligi*. Solaris siquidem proprium est Spiritui Sancto. Potuisse quoque à Spiritu Sancto suppliciis & infamia crucis Hominem DEum eximi, nec tamen exemptum fuisse sapientissime adnotavit Salomon Sap. 1. v. 6. *benignus est Spiritus sapientiae & non liberabit maledictum à labiis suis*, in quæ verba acutissimè Petrus Damianus opusculo 4. commentatur, per Spiritum Sapientiae indubitate intelligi tertiam in Trinitate personam, per maledictum verò IESUM Crucifixum, de quo Paulus Galat. 3. v. 13. *Christus nos redemit de maledicto legis factus pro nobis maledictum*, ut verò maledictum fieret, Spiritus Sanctus intercessit, quia benignus in nos, non liberavit à labiis suis, hoc est, à prophetiis, quas per ora prophetarum (hi enim Spiritus Sancti labia sunt) prædixerat. audiamus Cardinalem: *Spiritus Sanctus non liberabit maledictum à la.*

Christum
in horto
consolatus
est, & cum
liberare
potuerit
suplicio
crucis non
liberavit.

S. Augusti-
nus de Tri-
nit. lib. 2.
c. 13.
S. Ambro-
sius l. 1. de
sacram. c. 6.

Iabii suis, quia que per ora Prophetarum de Christi passione locutus est, non prohibuit, sed super eum finē diminutione compleri cuncta permisit. Cur autem ipsum met Sanctum Spiritum assumptā mortali carne pro nobis mori minimē decuerit, illa mihi prae millibus una per placet ratio, quam author recens assignat, nē si expirasset in cruce Spiritus Sanctus, dici cum veritate potuisset, quod Amor DEi, qui in persona Spiritus Sancti significatur, mortuus sit & finem haberit. nescit amor divinus habere modum & finem, nec ullam magis horret notam Deitas, quam quae Amoris inuritur integratati.

Sed jam finem modūmque ditioni statuamus, dicamusque: si maius censeri debet beneficium missio Spiritus quam Filii, majores quoque gratias mittenti Patri & Filio persolvere tenemur. Misit Pater Filium, misit Filius & Pater Spiritum Sanctum, sit Mittenti & Missio major honor & gloria, benedictio & gratiarum actio in saecula. Et quia æqualis tribus est gloria ac coæterna Majestas, sit ter maxima Patri & Filio & Spiritui Sancto gloria per omnia saeculorum saecula.

Coronemus Problema Emblemate, in quo hinc Nativitatis, illinc

Missionis Spiritus Sancti adumbret mysterium, in medio Libra ē nibib⁹ protensa contineat in lance altera aureum Agnillum, in altera Columbam auream paris magnitudinis, ponderis, pretii. infrā in mensula aurea visatur Adamas cordis figuram referens, in duas æqualiter divisus partes, qualis fuit adamas Elisabethæ Anglorum Reginæ, quem divisum Mariæ Stuartæ Reginæ Scotorum dono misit; Symbolo utriusque idem lemma inscribimus: *par munus utrumque.* quæ inscriptio forte gravior accidet, si Misericordiam Divinam regali confidentem throno fingamus, quæ Naturæ Humanæ dextrâ manu offerat par turturum, sinistrâ duos pullos Columbarum cum lemma: *Par munus utrumque.* par donum Divinae Misericordiæ fuit, cum nobis dedit Filium dupliç Naturâ prædictum, & cum dedit Spiritum Sanctum duplicis charitatis dono divitem, ut fieret in nobis, quem Elias ab Elia petebat spiritus duplex dilectionis Dei & proximi, quem ut nobis spiritum aspiret Divinissimus Paraclitus, per theandrica Salvatoris merita Patrem cœlestem invocemus, suspiremus, speremus.

PRO-